

Biljke od međunarodnog značaja u flori Srbije

INDIKATORSKE VRSTE ZA
ODREĐIVANJE NATURA 2000 PODRUČJA

Zavod za zaštitu prirode Srbije
Verica Stojanović

„Transnational Cooperation for Sustainable Nature Conservation
– Selected Balkan States on their Way to Europe“

Natu**R**egio *Balkans*

19. februara 2014. – 15. marta 2015.

Nemačka, Slovenija

Biljke od međunarodnog značaja u flori Srbije

- Direktivi o očuvanju prirodnih staništa i divljih biljnih i životinjskih vrsta – Direktiva o staništima (The Habitats Directive - Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora),
- Konvenciji o očuvanju evropske divlje flore i faune i prirodnih staništa – Bernska konvencija (Bern Convention - Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats),
- Konvenciji o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divlje faune i flore – CITES konvencija (CITES Convention - Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora),
- EU Uredbi o zaštiti divlje faune i flore i regulisanju njihove trgovine – EU Uredba o prometu (EU Wildlife Trade Regulation - Council Regulation (EC) No 338/97 on the protection of species of wild fauna and flora by regulating trade therein).

Propis	Familija	Rod	Vrsta	Ukupan broj vrsta
Direktiva o staništima		<i>Lycopodium</i> (prečice) <i>Sphagnum</i> (tresetnice)	37	66
Bernska konvencija			50	50
CITES	Orchidaceae (orhideje)	<i>Cyclamen</i> (ciklame) <i>Galanthus</i> (visibabe) <i>Sternbergia</i> (babaluške)	1	79
EU Uredbe o prometu	Orchidaceae (orhideje)	<i>Cyclamen</i> (ciklame) <i>Galanthus</i> (visibabe) <i>Sternbergia</i> (babaluške)	5	83
	1	5	54	161

Arabis scopoliana Boiss.

Skopolijska gušarka

Scopoli's Rockcress

Familija: Cruciferae (Brassicaceae)

Status: DS (II/IV); Bern; PZDV; PPPT

P

Opis: Višegodišnja, rastresito busenasta biljka sa kratkim i razgranatim izdancima koji nose rozete listova. Stabljika do 15 cm visoka, najčešće gola, sa 1 - 4 malena sedeća, naizmenična lista. Listovi rozete duguljasti, objajasti, trepljastog oboda, pri dnu suženi u kratku dršku, na vrhu zašiljeni. Cvetovi u siromašnim grozdovima na vrhovima stabljika, beli, na uspravnim ili golim cvetnim drškama. Čašični listići goli ili slabo dlakavi, sa širokim belim rubom. Krunični listići 2 - 3 puta duži od čašičnih, odrezani, pri osnovi naglo suženi.

Stanište: Na kamenitim pašnjacima, u pukotinama stena, u subalpskom pojasu. Raste do 2200 metara.

Rasprostranjenje: Endemična vrsta Dinarida.

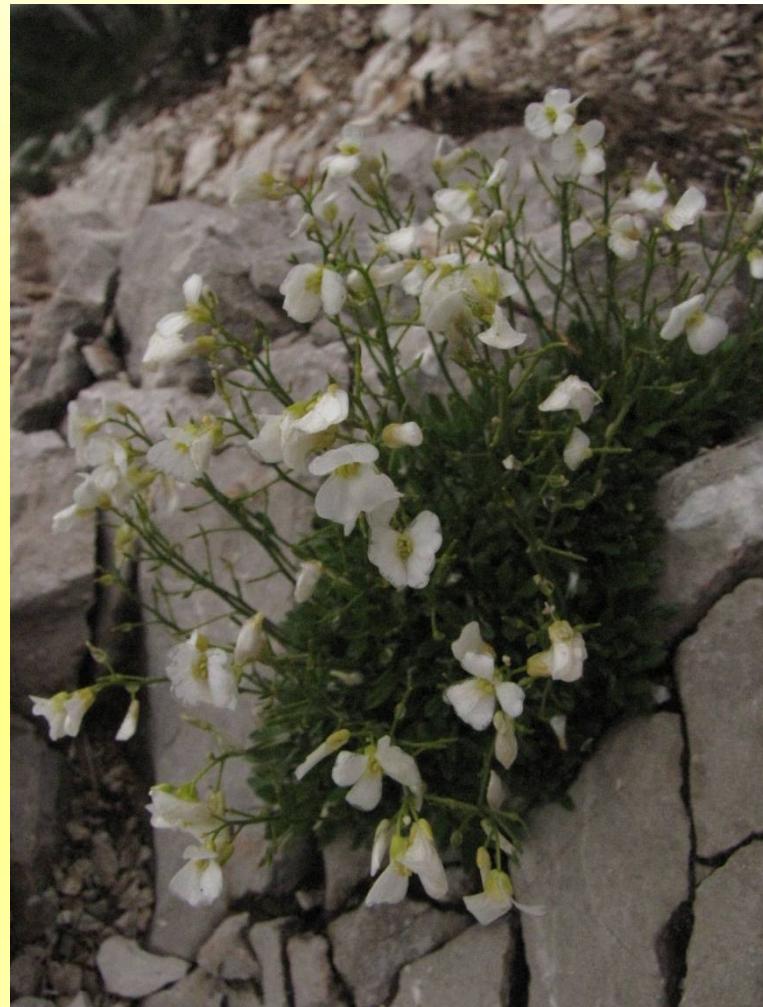
Rasprostranjenje u Srbiji: Diskutabilno.

Takson se preliminarno navodi za Srbiju bez lokaliteta. U Flori Evrope postoji podatak da je imala na Balkanskom poluostrvu, u Atlasu Flore Evrope je za područje Srbije uneto „?“. U „Flori Srbije“ ova vrsta se ne spominje za Srbiju. U najnovijem radu iz 2013. god, koji se odnosi na Crvenu knjigu flore Kosova, takođe nije spomenuta.

Ugroženost: Generalno, lokacije na kojima raste su teško dostupne, što pomaže u njenom očuvanju. Glavnu pretnju predstavlja planinarenje i penjanje po stenama. U Sloveniji i Bosni i Hercegovini kategorise se kao retka. Nekoliko subpopulacija su uključene u mrežu Natura 2000.

Napomena: Preduzeti istraživanja kojima će se proveriti prisustvo/odsustvo ove vrste u Srbiji.

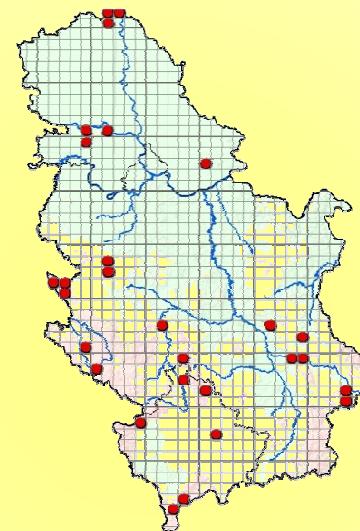
Literatura: Jalas & Suominen (1972 - 1994); Jogan (2013); Nikolić (1972); Rexhepi et al. (2013); Tutin et al. (1993); <http://www.iucnredlist.org/details/161892/0>

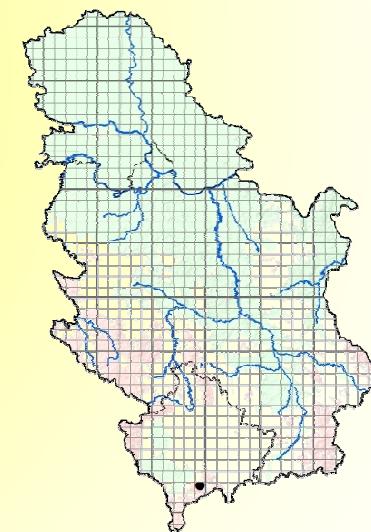
u publikaciji je ukupno obrađeno 70 vrsta i jedan rod

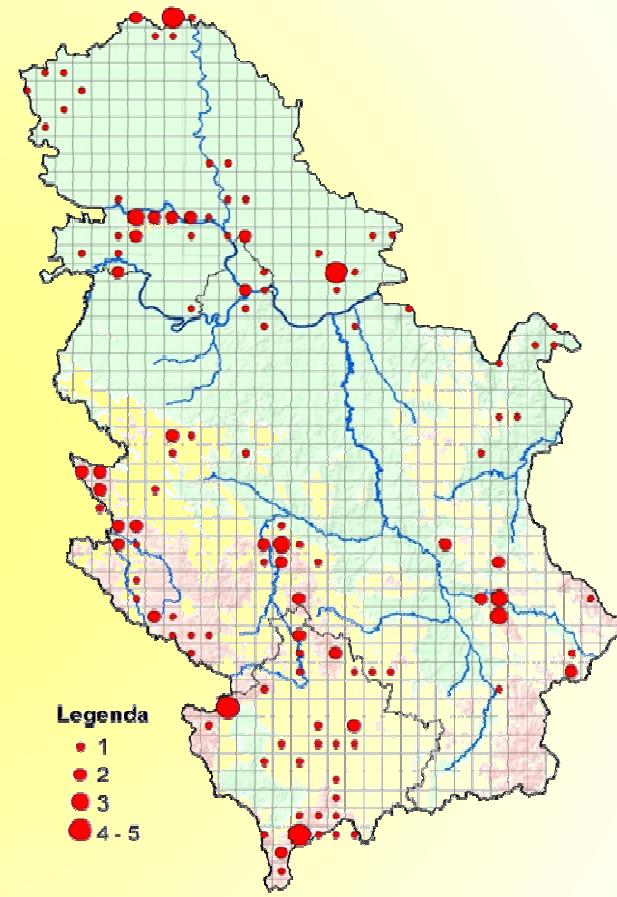
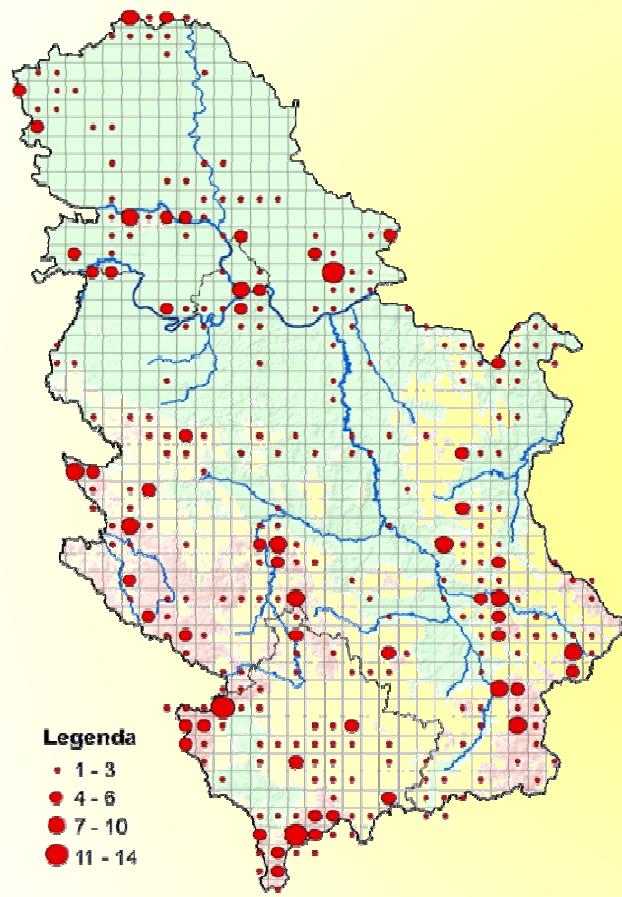
sporadično

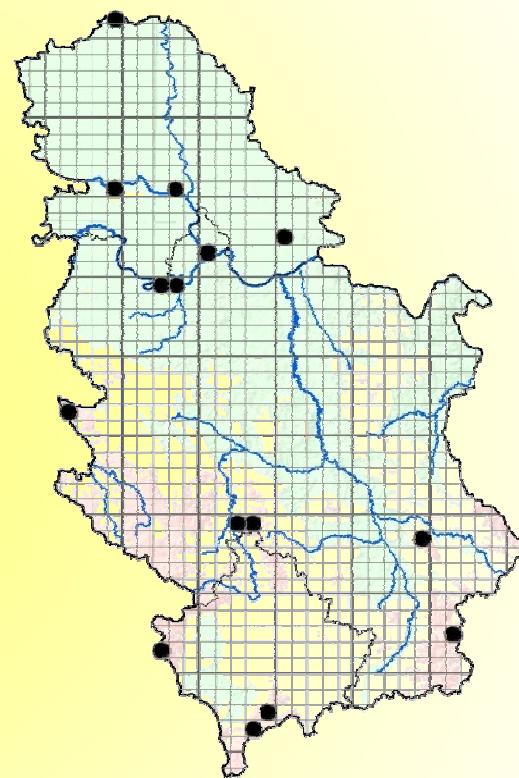
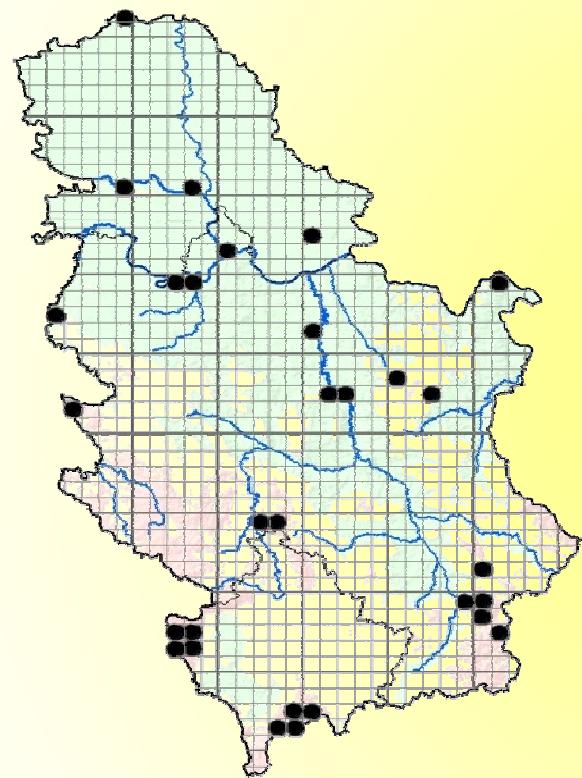

rasprostranjena

retka ili problematična

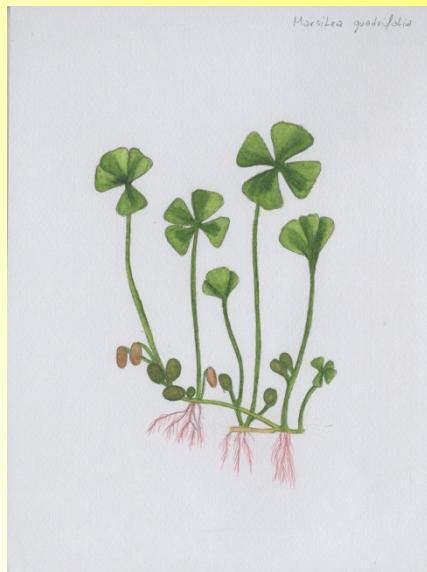
Na samom kraju prikazana je tabela u kojoj su navedene vrste biljaka sa njihovim statusom na pojedinačnim dodacima analiziranih međunarodnih konvencija, direktive i uredbe, odnosno dva nacionalna pravilnika

PRIKAZ VRSTA OD MEĐUNARODNOG ZNAČAJA

Familija	Vrsta	Srpski naziv	Engleski	DS	Bern	CITES	U	PZDV	PPPT
Campanulaceae	<i>Adenophora liliifolia</i> (L.) Ledeb.	žlezdasti zvončić	False Campanula	II/IV	Rez6			I	VII
Ranunculaceae	<i>Adonis vernalis</i> L.	gorocvet	Pheasant's Eye, Sweet Vernal			II	B	I	II,VII
Droseraceae	<i>Aldrovanda vesiculosa</i> L.	aldrovanda	Waterwheel Plant	II/IV	I			I	VII
Orchidaceae	<i>Anacamptis pyramidalis</i> (L.) L. C. M. Richard	plaštak	Pyramidal Orchid	II/IV	Rez6	II	B	II	II,VI,VIII
Apiaceae	<i>Angelica palustris</i> (Besser) Hoffm.	andelika	Marsh Angelica	II/IV	I			I	VII
Brassicaceae	<i>Arabis scopoliana</i> Boiss	skopolijeva gušarka	Scopoli's Rockcress	II/IV	Rez6			I	VII
Ericaceae	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i> (L.) Sprengel	medveđe grožđe	Common Bearberry				D	II	IV,VIII
Brassicaceae	<i>Armoracia macrocarpa</i> (Waldst. & Kit.) Kit. ex Baumg	divlji ren	Hungarian Horse-raddish		I			I	VII
Compositae	<i>Artemisia eriantha</i> Tem	kameniti pelin	Alpine Wormwood	V				I	VII
Compositae	<i>Artemisia pancicii</i> (Janka) Ronn.	Pančićev pelen	Pancic's Wormwood	II/IV	I			I	VII
Aspleniaceae	<i>Asplenium adulterinum</i> Milde	sleznica	Ladder Spleenwort	II/IV	Rez6			I	VII

Ova publikacija nije imala za cilj da obezbedi detaljan prikaz distribucije svih „međunarodno značajnih srpskih biljaka” (ukupno 161), već da okvirno prikaže trenutno saznanje o njihovoj horologiji u cilju isticanja potrebe da se rasprostranjenje i ekologija ovih vrsta u Srbiji dodatno istraže i osveže. Istovremeno se nadamo da će nedostaci koji se odnose na njihovo rasprostranjenje motivisati botaničare u Srbiji da im posvete više pažnje.

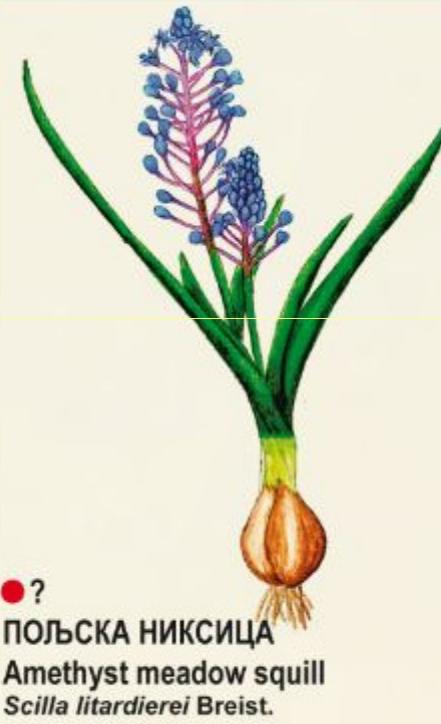
- devet vrsta biljaka se može naći samo na jednom lokalitetu: *Adenophora liliifolia* (L.) Ledeb., *Aldrovanda vesiculosa* L., *Artemisia pancicii* (Janka) Ronn., *Cypripedium calceolus* L., *Dianthus diutinus* Kit., *Paeonia officinalis* L. subsp. *banatica* (Rochel) Soó, *Dracocephalum ruyschiana* L., *Ophrys mammosa* Desf. i *Pyramidula tetragona* (Brid.) Brid.;
- tri vrste su iščezle: *Diphasiastrum complanatum* (L.) J. Holub, *Lycopodium annotinum* L. subsp. *annotinum* i *Tulipa hungarica* Borbas;
- pet vrsta su najverovatnije iščezle: *Angelica palustris* (Besser) Hoffm., *Caldesia parnassiifolia* (L.) Parl., *Crambe tataria* Sebeók, *Spiranthes aestivalis* (Poiret) L. C. M. Richard i *Botrychium multifidum* (S. G. Gmelin) Rupr.;
- dve vrste imaju nejasan taksonomski status: *Himantoglossum caprinum* (Bieb.) V. Koch i *Pulsatilla pratensis* (L.) Miller subsp. *hungarica* Soó;
- za pet vrsta nije sigurno da rastu na teritoriji Republike Srbije: *Arabis scopoliana* Boiss., *Cerastium dinaricum* Beck & Szysz., *Scilla litardierei* Breist., *Typha minima* Funk i *Sternbergia lutea* (L.) Ker-Gawler ex Sprengel.

● ТАТАРСКИ КУПУС
Tartar bread plant
Crambe tataria Sebeok

● ВИСИБАДА
Snowdrop
Galanthus nivalis L.

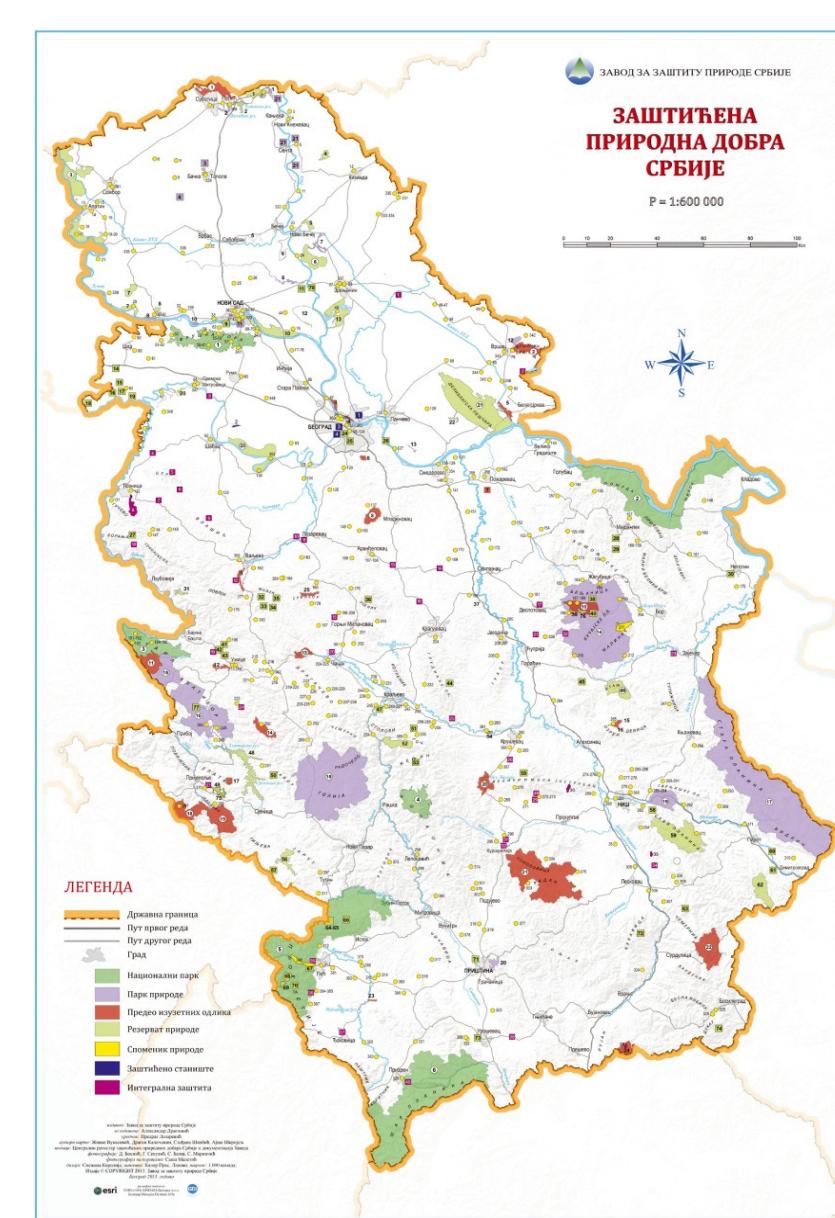
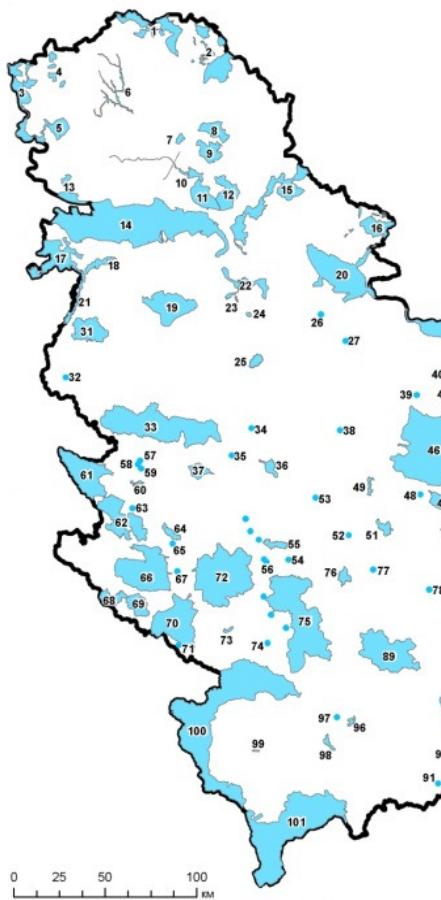
● ?
ПОЛЬСКА НИКСИЦА
Amethyst meadow squill
Scilla litardierei Breist.

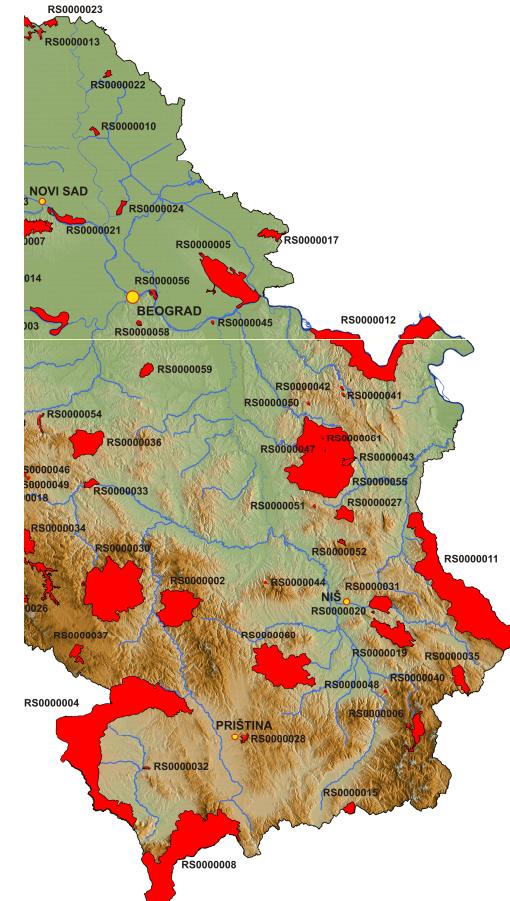
● ?
ЗАСУЧАК
Summerid lady's-tresses
Spiranthes aestivalis
(Poiret) L. C. M. Richard

21%

11%

Direktiva o staništima

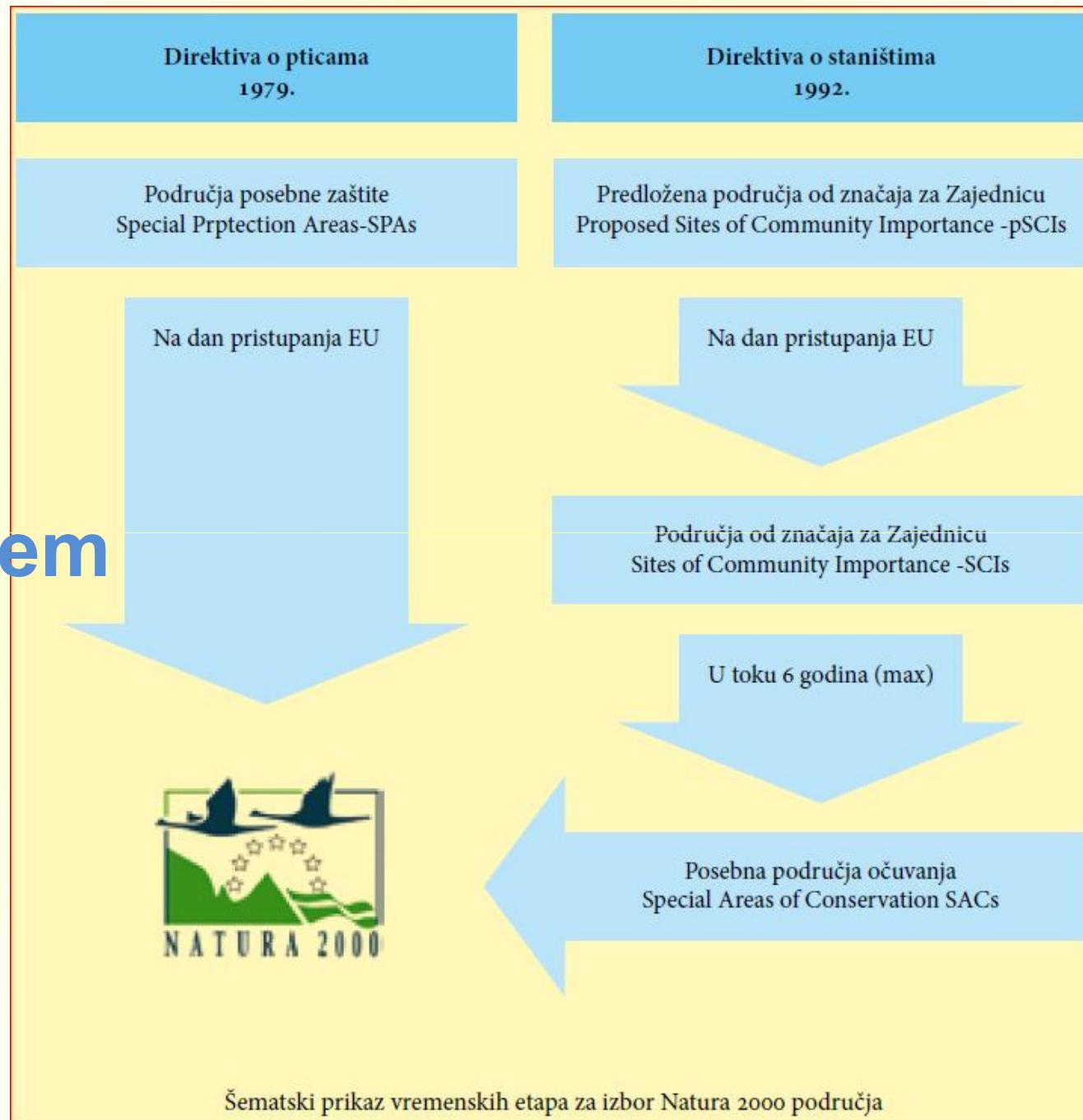

Direktiva o pticama

Mreža

Sistem

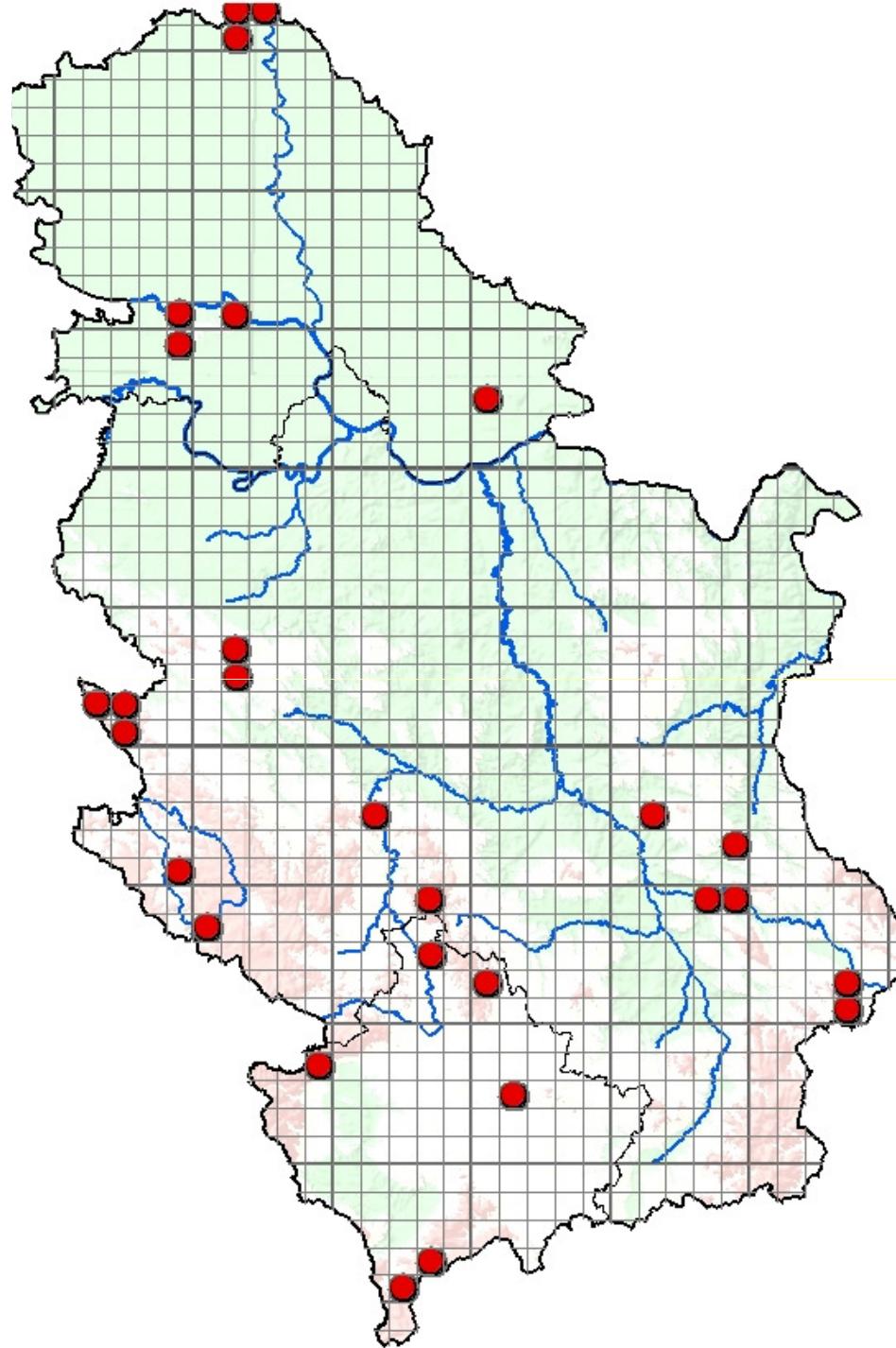

Natura 2000 neće zameniti do sada uspostavljen sistem zaštite na zaštićenim područjima, niti ima za cilj da nadjača status dobara zaštićenih prema nacionalnom zakonodavstvu.

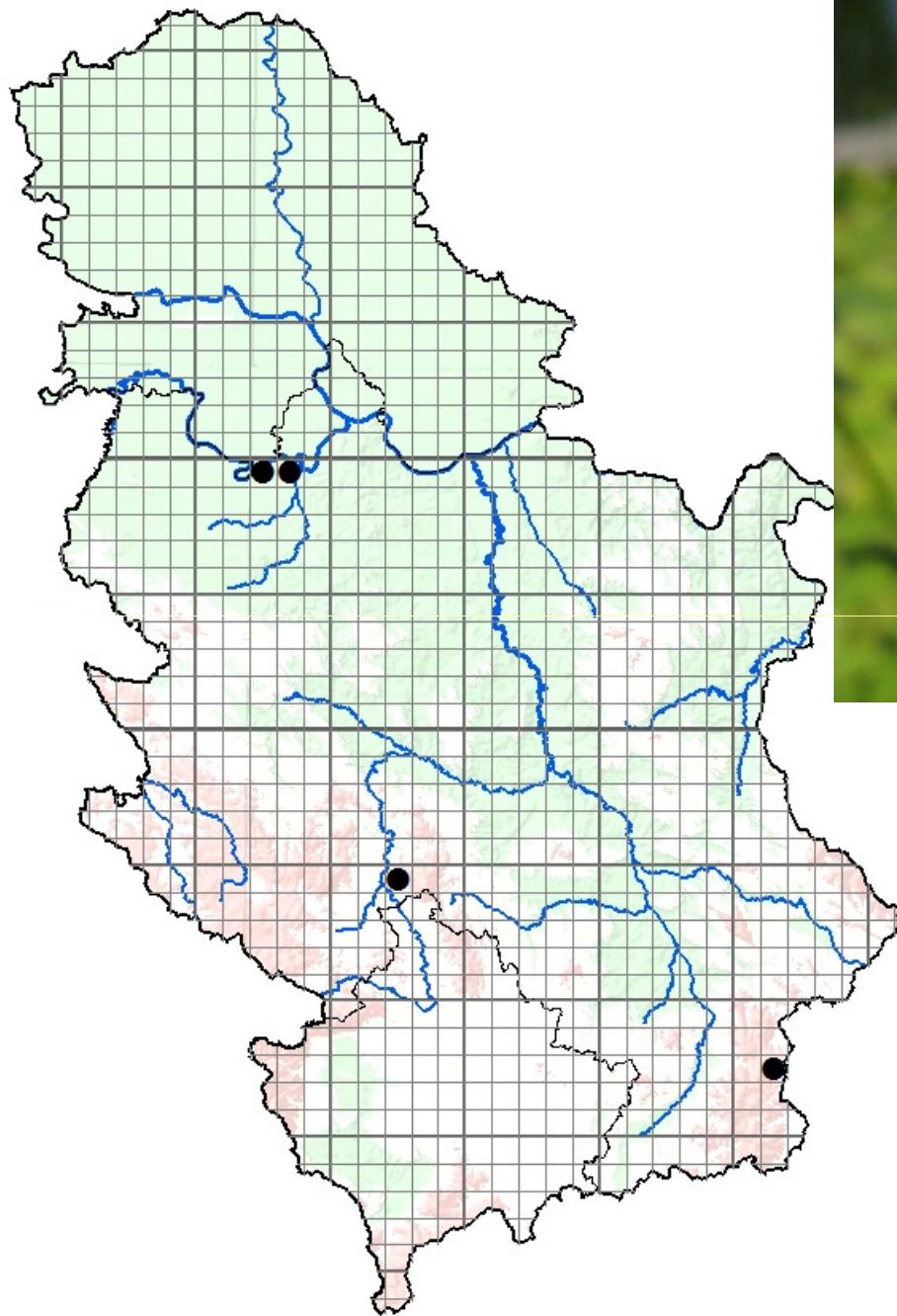
Natura 2000 uvažava činjenicu da je čovek sastavni deo prirode i cilj ovog instrumenta za zaštitu na nivou EU jeste da se odrede parametri po kojima će se ljudske delatnosti obavljati uz istovremenu zaštitu retkih ili vrednih tipova staništa i staništa divlje flore i faune u svim državama članicama.

Bez obzira na definicije, za Srbiju Natura 2000 predstavlja mogućnost da se pojačaju i osveže, odnosno drugačije od dosadašnjeg nacionalnog koncepta sprovedu aktivnosti zaštite i očuvanja staništa pojedinačnih vrsta i tipova staništa koji imaju značaja za EU.

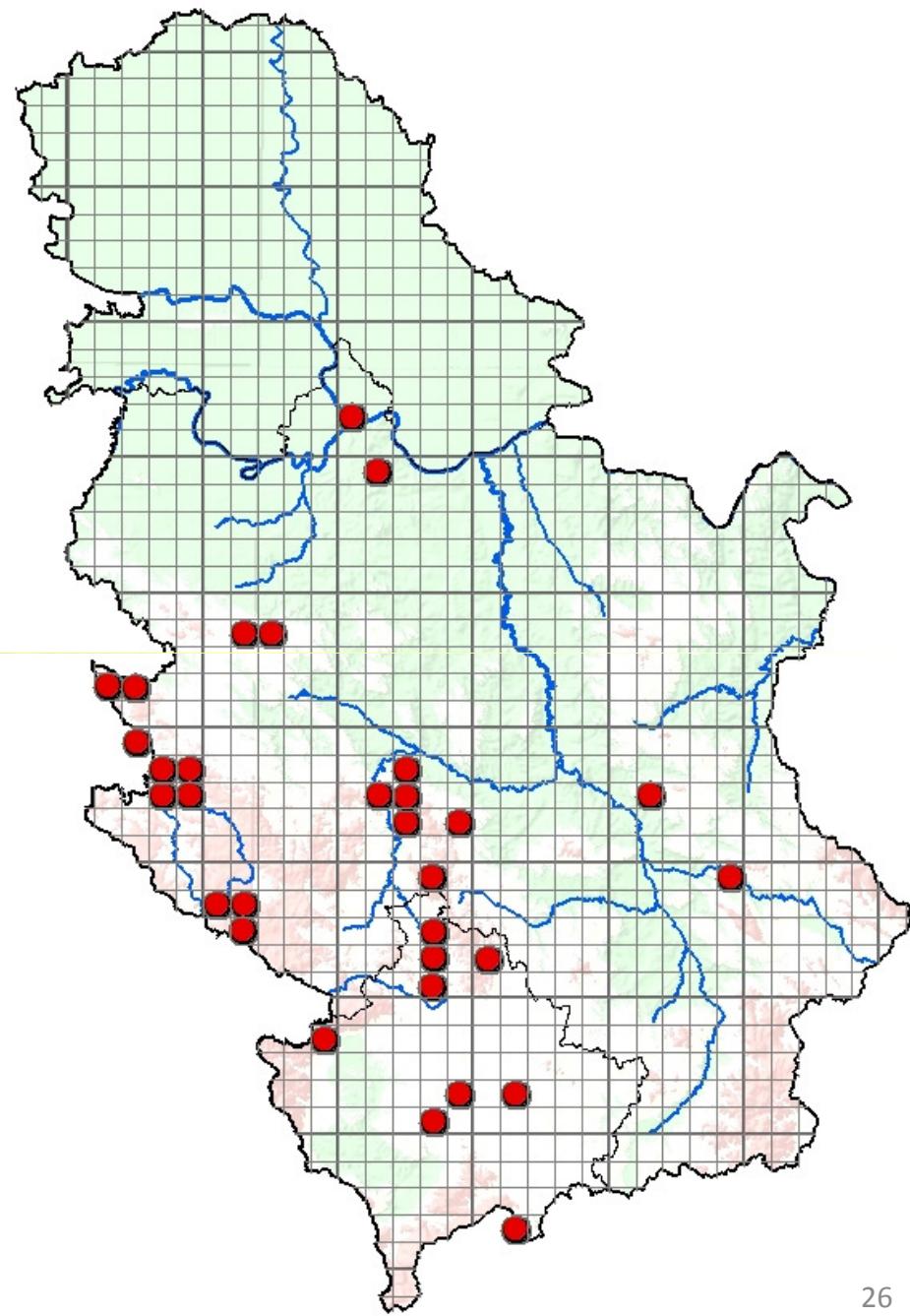
izvršena identifikacija tipova staništa sa Dodatka I koji su prisutni u Srbiji, kao i biljnih i životinjskih vrsta sa Dodatka II

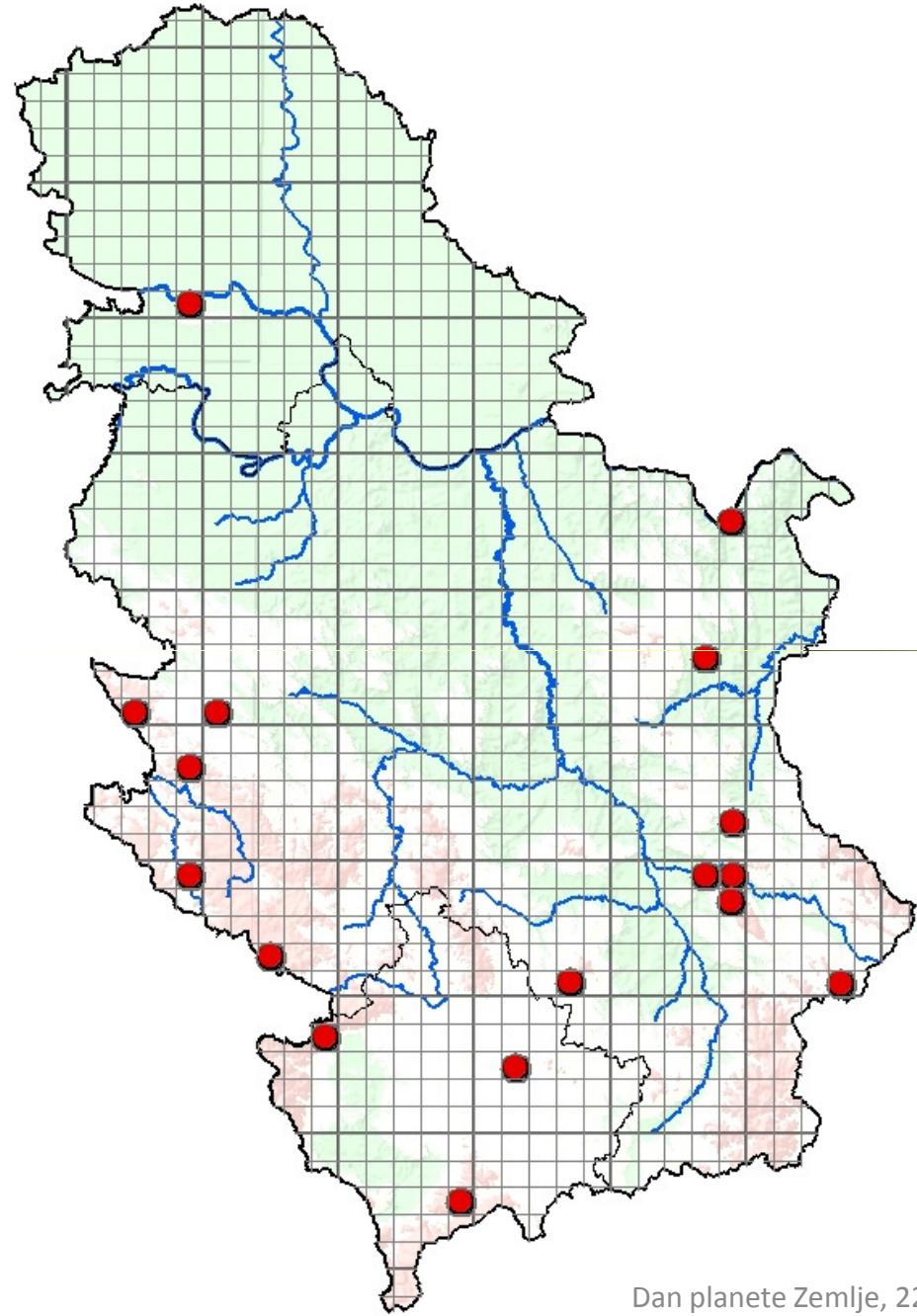

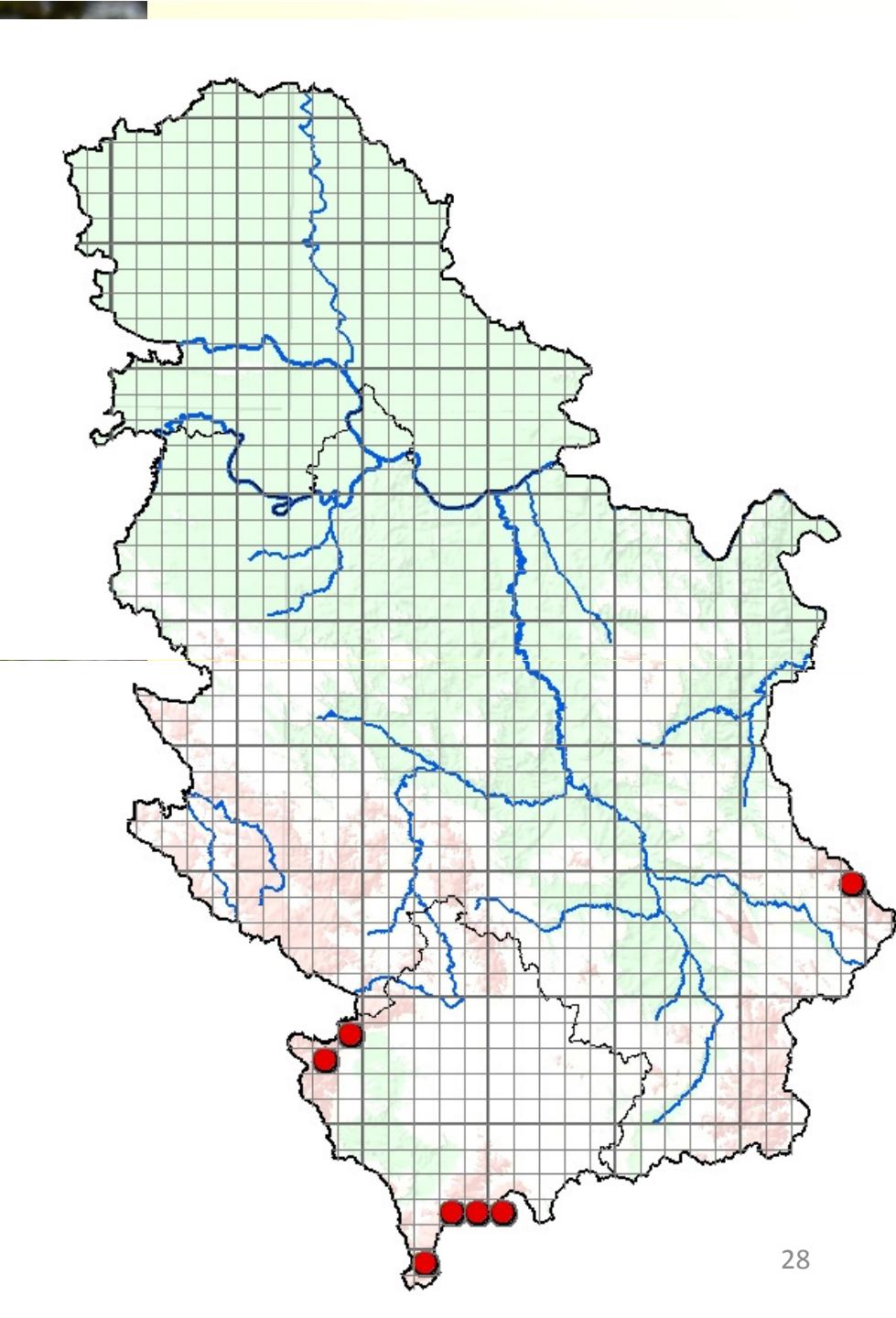

Dan planete Zemlje, 22. april 2015, Niš

Hvala na pažnji

